Ner 70 z Warszawy R. 1795.
d. 5. Wrześ: w Sobotę.

KORRESPONDENT
WARSZAWSKI y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

Urządzenie względem przedaży i kupna Produktow różnych.

DEPARTAMENT POLICYI WARSZAWSKIEY.

Maiąc sobie polecono przez Generała *Buxhewdena* czynić urządzenia w tym wszystkim, co tylko do wygody, oraz utrzymania życia ludzkiego ściągać się może, a chcąc takoweż zalecenia iak nayprędzey do skutku doprowadzić. Przywodząc do exekucyi tak dawnieysze urządzenia w tey mierze wyszłe, iakoteż chcąc, aby Publiczność w kupowaniu wszelkich Produktow do utrzymania życia potrzebnych, od ludzi przekupstwem się bawiących żadney przeszkody do nabywania na targach publicznych z pierwszey ręki nie miało. Wiadomo czyni komu o tym wiedzieć należy, iż odtąd nie prędzey wolno będzie przekupniom na targach wszystkich kupować Produkta wszelkie do żywności potrzebne, iak po godzinie 11. a to pod konfiskatą kupionych Produktow i wskazaniem kar na nieposłusznych ninieyszemu obwołaniu; oraz przykazuie, aby ieden drugiego niepodkupował, także pod ukaraniem. Przytym uwiadomia wszystkich, iż w dni Swięte i Niedzielne targi na zboża, leguminy, oraz przedawania chleba, mięsa, drobiu, iarzyny, i wszelkiey żywności, niemniey sklepy kupieckie i rzemieślnicze nie dłużey iak do godziny osmey z rana letnią porą, a zaś zimową do godziny dziewiątey, także z rana utrzymywane i otwierane być mogą. Po obiedzie zaś

wolność ſprzedawania od godziny 5tey z południa maią. Aby tak na targach, w sklepach kupieckich, iatkach rzeźniczych, i rybackich, domach publicznych i ſzynkowniach, oraz stragach wszędzie miarą ſprawiedliwą i pieczętowaną przedawano, mierzono, i ważono było, dla czego wszyscy handluiący, oraz przekupstwem się bawiący, niemniey stragany utrzymuiący, miary, wagi, gwichty, łóty, łokcie, korce, garce, pułgarcowki, kwarty, i kwaterki, pieczętowane mieć powinni. Nakoniec cechy rzemieślnicze, garbarskie, i ſzewskie, starać się maią, aby Publiczność z nich wygodę miała i drożey nad ułożoną taxę od zwierzchności niewymagali. Czego wszystkiego dopełnienie, iak naymocniey pod ſurowemi karami na nieposłusznych, wskazać mianemi zaleca, i takowe obwołanie nietylko, że przy odgłosie trąby po rogach ulic publicznych obwołane, ale nadto dla prędszey wiadomości każdego, do Gazet publicznych podane mieć chce. Dan w Warszawie na ſesyi dnia 4. miesiąca Września roku 1795.

Z Protokułu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

Michał Kraiewski. R. D. P. W.

Czytałem *Fiedorowicz.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIA.

Z Londynu dnia 18. *Sierpnia.* Gdy ustąpienie Francuzom Hiszpańskiey części wyspy *St. Domingo*, iest przeciwko wiadomemu artykułowi pokoiu *Utrechtskiego*, tedy się lękaią tu, iżby woyna między Anglią i Hiszpanią ztąd niewyniknęła. Już na Hiszpańskie okręta stoią-

ce w tuteyszych Portach fekwestr nałożony. Z tych iednak naywięcey okrętów iest Hollenderskich, które z Baltyckiego morza z ładunkiem zboża i woiennych ammunicyi do Portow Hiszpańskich płynąć miały. Niektóre z tych na drodze są przeięte. Kommissanci zakupili część tych ładunkow, lubo Hiszpański Poseł będący tu dotąd reklamował iako o własność Hiszpańską. Gdy zaś o zawarciu pokoiu oznaymiono, nasi Ministrowie na nowo zatrzymać kazali takową sprzedaż. Hrabia *Bute* Poseł nasz z Madrytu odwołany został.

Wczorayszey nocy przybył Leutenant *Osvald* z depeszami od Admirała *Duncan* na morzu połnocnym kommenderuiącego eskadrą do admiralicyi z tą ważną wiadomością, a dla nas przy tak wielokrotnym zbiegu niepomyślnych zdarzeń wielce niedogodną, że Hollenderska Flotta od 12. liniowych okrętow i 16. Fregat okazała się na morzu wspomnionym. Dostateczne tey Flotty uzbroienie wcale nam inne obroty przedsięwziąć wskazały.

Flotta Rossyiska, która w *Dünes* dotąd na kotwicach stała, natychmiast przedsięwziąć miała wyiście pod żagle na wysokość morską.

Admirał *Harvey* dziś z 7. liniowemi okrętami odpłynął z *Portsmouth* dla posiłkowania nieszczęśliwemu Lordowi *Bridport*, który ustawnie choć o podal krąży iednak przy brzegach Francuzkich *Quiberonu*. Ten Admirał pomimo dość niepomyślną ostatnią wyprawę, zdaie się otrzymywać nadzieię, że otworzy wolną kommunikacyą do Francuzkich brzegow, i Armii *Charetta* dowiezie tak żywności, iako i ammunicyi. W tym celu niektóre Regimenta pod kommendą Generała *Doyle* maią uczynić wycieczkę dla opanowania wyspy *Noirmoutier* w Piktawii przy uyściu południowym *Loiry*. (Długa iest mil 3. fzeroka 2. a dokoła ma 7. mil ta wyspa.)

Generał *Tintiniac*, który niedawno był w Londynie dla otrzymania posiłkow Szouanom, umarł zran odniesionych w bitwie z Republikanami. Kommenda iego armii spadła na iednego z Szouanow.

Sir Sydney Smith uczynił dość śmiałą wycieczkę z niektóremi Officerami morskiemi usiłuiąc wylądować w *Havre* dla spalenia arsenału i składu okrętowego, lecz ostrożna Straż Republikańska odkryła takowy zamach, który się na prętkiey ucieczce skończył. W krotce potym iadł obiad z Xciem *Richmond* w *Brighton*, gdzie trzy stoią Fregaty *Dyamond*, *la Sybille*, i *Syrena*. Uczynił zaś wycieczkę z statkami armatnemi do swey eskadry należącemi, które niewypowiedzianie deleko mogą strzelać, ale tą razą bezskutecznie. Te statki przeznaczone są do wysp *St Marcou* na brzegach Normandyi leżących, które wprawdzie są małe i niemieszkalne, ale bardzo pożyteczne dla żyżności, połowu, i stanowisk.

Wczora przybył tu Officer Xcia *Portland* z doniesieniem, że w *Caernarnan* w Xięstwie Wallii naprzeciwko wyspie *Anglesey*, wielki bunt powstał dla wzrastaiącey drożyzny zboża. Woysko niebyło dostateczne uśmierzyć rozhukanego pospólstwa, przybył więc tu Xże *Jork* z *Oathlands* z Panem *Fawcitt*, i nastąpiła Rada, z którey wypadło, że różne Regimenta Kawaleryi natychmiast pomaszerowały do *Caernarnan* dla przywrócenia spokoyności.

Niedaleko Miasta *Cork* w Irlandyi zgromadzony lud chciał zaszczepić Drzewo wolności. Milicya rozegnała skupionych, a drzewo na karach za Miasto wywieziono.

Powstały także rozruchy w *Scheffield* i w *Leicester*, które nie wprzód są uspokoione, póki się wiele krwi nie rozlało. Zołnierze odebrali

rozkaz na lud strzelać, Obywatelow 5. zabitych a 20. niebeśpiecznie ranionych zostało.

Blisko tuteyszey Stolicy dla beśpieczeństwa oboz wytknięty iest na 50. tysięcy ludzi.

Dodaie pismo iedno Londyńskie: Nowina o pokoiu zawartym Francyi z Hiszpanią wszystkich prawie umysły przeraziła. Tak w handlach naszych i w procentach, iako i w zdaniach wielka odmiana. Codziennie większe nieukontentowanie wzrasta, przez co i rząd zaczyna być wielce niespokoynym. O gdyby sposob do uspokoienia roziątrzonych umysłow nayskuteczniey szy conayrychley był przedsięwzięty! a ten w samych tylko negocyacyach pokoiu chwalebnych może być uskuteczniony. Takowe czynności rychleyby do zamierzonego celu trafiły, niżli oboz dla 50,000. ludzi założony w *Hyde-Parc*.

W *Spithead* eskadra z 36. okrętow i 3. fregat złożona w gotowości stoi.

Towarzystwo Przyiacioł pokoiu i reformy zgromadziło się na otwartym polu przy Mieście *Scheffield*; które się iednomyślnie zgodziło podać Królowi adress, aby zakończył niezwłocznie woynę. Ta proźba więcey niż od 10,000. mieszkańcow podpisana, i do Króla posłana była w tych wyrazach:

NAYJAŚNIEYSZY PANIE!

„Przychodziemy wierni poddani W. K. Mci „do Tronu ze wszelkim uszanowaniem, które „się należy Oycu Narodu Angielskiego. Spu„szczamy się zarazem przez sprawiedliwość na„szych żądań na uwagę Waszey Królewskiey Mci „gdy śmiało i w nayżywszy sposob upraszamy „W. K. Mci, abyś swoim pierwszeństwem wła„dzy swoiey nayłaskawiey się przyłożył do przy„wrócenia swym Poddanym naypożądańszego da-

„ru pokoiu. Przywróć nam pokoy Nayiaśniey-
„szy Panie, a pewnie za nim obfitość nastąpi,
„lecz skoroby teraźnieysza tak nieszczęśliwa
„i wszystko niszcząca woyna popierana była,
„tedy się lękamy i drżemy z boiaźni przera-
„żeni tylą iuż smutnemi klęskami, aby między
„innemi nieszczęśliwościami, które nieodstępnie
„idą za woyną, głod nas do ostatka nie zni-
„szczył. Doznaliśmy iuż wszelkich żałością nas
„przerażaiących zdarzeń, i dotąd cierpiemy nieu-
„koioną żałość ściskaiącą ferce nasze. Spodzie-
„wamy się iednak, że za pośrzednictwem W. K.
„Mci z tego pogrążenia wydźwignieni zostaniem.
„Zniszczał nasz do szczętu handel, upadła na-
„sza praca dzienna, a Familie fą głodem ści-
„śnięte. Udaiemy się więc do Tronu W. K.
„Mci iako do ostatniey naszey ucieczki, i pro-
„siemy o przywrócenie nam pokoiu, i o chleb.
„Niechże więc fuppliki nasze o pokoy przy-
„głuszone nie zostaną piorunem woyny, a gdy
„prosiemy o chleb, tedy iako Ociec fwego lu-
„du, nie daway nam kamienia. Oby łaskawy
„Bóg nakłonił W. K. Mość na głos proźb na-
„szych! Niech W. K. Mość i iego świetny Dom
„utrzymuie.

Mowią, iż ieszcze posiłki od 12. liniowych okrętow na śrzodziemne morze dla Flotty Admirała *Hotham* odesłane będą.

Niektóre z tuteyszych pism donoszą, że Lord *Moira* przeciwko Hiszpańskiey części wyspy *St Domingo* ma uczynić wyprawę.

Wczora przybył Xże Wallii do *Portsmouth*, udał się na okręt *Canada*, i uczynił wizytę Hrabiemu *d'Artois*. Xże Wallii przy swym odiezdzie wziął z fobą Syna Hrabiego do *Brighton*. Zapewniaią, iż Rząd nasz zamyśla starać się zdobyć wyspę *Belleisle*, którey głodem przymusić do poddania się nie można, bo nastałe buyne żniwa obfity plon wydaią. W tym więc za-

miarze liczna Flotta z statkow armatnych ma bydź gotowana.

Hrabia *d'Artois* na Fregacie *Jason* od 44. armat odiechał z *Spithead*, dokąd zaś nie wiadomo. Hrabia *Serens* z nim razem popłynął, a Xżę *Angouleme*, iego starszy Syn został przy Lordzie *Moira*.

Obywatel *Thelwall* przez swoie polityczne pisma, i przez uczestnictwo związku z korresponduiącym Towarzystwem Londyńskim sławny, w niebeśpieczeństwie był utraty życia. W *Chichester*, gdzie swe zdania wolne rozkrzewiał, zasadzki nań były poczynione. Odkryto mu ten niegodziwy zamach, a on przez prędki wyiazd do wyspy *Wight* uniknął niebeśpieczeństwa.

Przed kilką dniami spadł z dachu w nocy Syn Dyrektora Banku Pana *Pearce* w Londynie i mocno się potłukł. Gdy Brat iego usłyszał o tym nieszczęśliwym przypadku, wyskoczył w koszuli z łożka, i biegł przez ulicę do Doktora, lecz dla ciemności upadł sam tak niebeśpiecznie, iż gorzey daleko za brata potłuczony został, gdyż go prawie umarłego zaniesiono do domu.

Pułnocne Amerykańskie Stany, których ludność ogułem wynosi dusz 1,780,432. iednomyślnie przystały na traktat z W. Brytanią, to iest: *Massachusets*, *Rhode Island*, *Connectieut*, *New-Jersey*, *Pensylvania*, *Delavare*, i *Maryland*. Obie zaś Prowincye Pułnocne *Carolina* i *Virginia*, których ludnosć 1,141,361. wynosi, wotowały iednomyślnie przeciwko tey Ratyfikacyi, co się tycze Prowincyi *Neu-Hampshire*, *Vermont*, *Neu-York*, *Kentucky*, Południowa *Carolina*, i *Georgia*, te w zdaniach swych były podzielone.

Ministeryalna partya rozszerza iakby naywiększe zwycięztwo, uzyskaną zdobycz od Fran-

cuzow, gdy Kapitan *Fremantle* na morzu śrzodziemnym schwytał dwa statki do Konstantynopola płynące. Były na tych statkach dla Wielkiego Sołtana i Wezyra drogie podarunki, których szacunek do 250. tysięcy F. S. rachuią.

Dla odzyskania tey straty kilka z Toulonu okrętow śpiesznie wyszło. Tym czasem w Anglii pociecha była zawczesna, iako z następuiącego dowiesz się przypadku. Płynęło z Ameryki 9. okrętow do Francyi ze zbożem i wielą innemi ładunkami. Z tych Lord *Bridpot* 7. schwytał. Doszła pierwey o tym wiadomość do Londynu, nim owe okręta przybyły, radość wiec niezmierna z ust do ust latała z tak znacznych zyskow. Alić doszła teraz wiadomość, że owe statki w samey rzeczy do *Portsmuth* iuż przypłynęły, ieszcze większa zatym pociecha, lecz ktoby się tego spodziewał, że ledwie nie daremna, bo doniesiono wkrótce, iż statki próżne były, gdyż Lord *Bridport* zawinął do pół-wyspy *Quiberonu*, i tam kazał na brzegi wszystko wypakować. A zatym wpadła ta zdobycz po wzięciu tey Fortecy w ręce Francuzow.

DANIA.

Z Kopenhagi d. 11. Sierpnia. Z niecierpliwością oczekiwane było zapewnienie, osobliwie po weyściu Rofsyiskiey Floty na morze Północne, iaki będzie zamiar sił zbroynych morskich Danii i Szwecyi, które w naszym porcie stały przez czas nieiaki, teraz wiadomości dochodzą, że skombinowane eskadra z 4 okrętow liniowych Szwedzkich i 2. fregat Duńskich są na wyiściu samym pod kommędą Pułkownika Szwedzkiego *Palmquist*. Iużby dziś ruszyły, gdyby wiatr przeciwny nie był na przeszkodzie.

FRANCYA.

Z Paryża dnia 14. Sierpnia. Przeciwko Anglikom osobliwie teraz woyna Kaprami nayżwawiey ma być prowadzona. Stosuiąc się do sta-

nu teraźnieyszey marynarki naszey, rzekł w tych dniach *Defermont* w Konwencyi: Deputacya Ocalenia woynę kaprami za naylepszy sposób osądziła, przez który naywięcey możemy w dzisieyszych okolicznościach dokazać. To systema obroni zupełnie handel nasz, mimo wielkość Floty nieprzyiacielskiey, i pyszną Brytanią zruynuie, tak iak iey niedawno kolonie zniszczone. Aby tę woynę Kaprami silnie wesprzeć, Konwencya dekretowała, że ludzie na Kaprach w 6tey części z rozpuszczonych maytkow Floty składać się mogą, iesli ci prosto na służbę Rzeczypospolitey niebędą koniecznie potrzebni. Dla wszystkich także dezerterow maytkow uchwalono pardon, ieśli w przeciągu miesiąca udadzą się dobrowolnie na służbę okrętową lub kaprow.

Konwencya w tych dniach prawie finalnie rewizyą Konstytucyi zatrudniała się. Wczora nawet obiaśnienie obowiązkow Człowieka, które Kommifsya iedenastu nieco dawniey podała, ieszcze raz wzięte zostało w deliberacyą, i sprawiło niektóre sprzeczki. Do piątego artykułu wspomnionego obiaśnienia, który mówi, że Równość zależy na tym, iż prawo co do obrony i kary iest dla wszystkich iednostayne, dodany został ieszcze dodatek, że Równość nie czyni żadnego pierwszeństwa z urodzenia albo dziedzicznego maiątku. Takowe obiaśnienie z wielą innemi po niektórych sprzeczkach od Konwencyi zostało dekretowane.

Gdy rozmaite tuteysze Sekcye często żwawe miewały mowy w Konwencyi. staraiąc się odmienić prawa niektóre, a niezgodę zaszczepić między Deputowanemi, tedy w tych dniach wniesiono, aby tuteysze Sekcye zamknięte były. Lecz *Boifsy d' Anglas* sprzeciwił się, i okazał z razem, iż w dalszym czasie Paryzkie Sekcye równym prawom, iak i Sekcye innych Francuzkich miast zostaną podległe.

Dnia 11. w Konwencyi nowe urządzenie tuteyszey Kommissyi Policyiney dekretowano. Ma się ona składać z 3ch Członkow, które w osobnym stroiu maią chodzić, i pensyi roczney 12,000. Liwrow każdy otrzyma. Konwencya mianować będzie osoby do tey funkcyi, którey Członki zostawać będą bezpośrzednie pod rządem Deputacyi Bespieczeństwa. Interessa Policyi i spokoyność wewnętrzna Obywatelow dozorowi onych iest poruczona.

Dnia 29. Lipca znowu część Floty naszey do *Toulonu* weszła. Dla uniknienia wszelkiey niespokoyności, gdyż na niey są naygorliwsi Republikanie, ztamtąd więźniow Jakobińskich na 26. wozach przewieziono do *Marsylii*. Ich partyzanci dniem przed ich oddaleniem starali się oswobodzić, ale Reprezentant *Rouhier* oświadczył, że nie tak sobie postąpi, iak wprzod ieden z iego kolegow uczynił, który sobie w łeb strzelił, będąc w podobnym przypadku, lecz naypierwszego sam ubiie, któryby go przymusić chciał do czynności iakich przeciwnych dekretowi Konwencyi. Zarazem kazał *Rouhier* bramy Toulonu zamknąć, rewidować domy, i do 600. podeyrzanych osób aresztować.

Wniesiono w Konw: proiekt, aby na srebrnych pieniądzach z iedney strony był Herkules z napisem: *Wolność i Równość*, a z drugiey wieniec laurowy i te słowa: *Francuzka Rzeczpospolita*, na złotey monecie Bustum pokoiu z napisem: *Pokoy i Obfitość*, a na drugiey stronie wieniec oliwny także z napisem *Francuzka Rzeczpospolita*.

Z Paryża dnia 16. *Sierpnia*. Na zawczorayszey Sessyi Konwencyi dnia 14. rewizya Konstytucyi została popierana. Konwencya zacofnęła artykuł, który przepisywał być żennym, aby być Członkiem Rady 500.

Konwencya dekretowała, iż od dnia 18. t.

m. z każdego sta w naszych armiach po dwuch ludzi za urlopem oddalić się może.

W akcyi zaszłey dnia 20. Lipca we Włoszech. Generał *Laharpe* kommenderuiący naszemi woyskami, po trzygodzinnym ogniu Austryakow bagnetami nakoniec rozpędził, a w utarczce dnia 26. przy *Borghetto* utracili nieprzyiaciele więcey 150. w zabitych.

Jedno z naszych pism zapewnia, że Generał *Pichegru* otrzymał iuż ordynans przeyść w tym miesiącu Ren; wątpić o tym więc nie można, iż zostanie dopełnionym ów rozkaz od tego Generała, który wszystko naypomyślniey uskuteczni.

Donoszą publiczne pisma, że Król Pruski przekładał swe żądania Rządowi Francuzkiemu względem Xstwa *Julii*, które Francuzi teraz trzymaią, lecz *Akwizgran* i *Hollandya* przeciwne uczyniły przełożenia.

W naszym Traktacie z Hiszpanią głoszą pisma publiczne, że między innemi taynemi artykułami, zawiera się i ten, że Hiszpania różne nam okręta liniowe ustąpi.

Wkrótce tu ma przybyć Pan *Iriate* w charakterze Posła Hiszpańskiego.

Z Paryża dnia 17. Sierpnia. Sessya Konwencyi dnia 14. Sierpnia. Reprezentant ludu *Dubois* od armii *Sambre* i *Mozel* pisze do Konwencyi, że poczciwi i waleczni żołnierze tego woyska przy odgłosie armat wspaniałą uroczystość doroczną dnia 10. Sierpnia obchodzili. Przysięgli oni ieszcze raz na swoy oręż, a to w nayuroczystszy sposób, iż do śmierci bić się będą za Rzeczpospolitę, i przeciwko tym wszystkim walczyć, którzyby nas w dawną niewolą zwrócić usiłowali. *Dubois* dodaie, że się spodziewa, iż wkrótce doniesie o nowym zwycięztwie; przyrzekł zaś tak cnotliwey armii, iż Konwencya uwiadomi onę wkrótce o wspaniałym pokoiu.

który ich woienne trudy z uwieńczeniem zakończy.

Dekretowano, iż zamiast 30. lat, aby przyiętym być do Rady 500. dostateczny iest rok 25, aż do 7go roku Rzeczypospolitey.

Na Sefsyi dnia 15. Deputacya Ocalenia czyta Depesze od Generała *Kellermann* datowane dnia 6. Sierpnia. Donosi on, że Alpeyska i Włoska armie wiele odbyły utarczek niedawnemi czasy przeciwko Austryakom i Piemontanom, a wszędy zwycięztwo zostało przy Republikanach. Kommifsya 11. proponowała, iżby wykonawczy Dyrektoryat, skoro doniesiono będzie, że się knuie spisek przeciwko Państwu, miał moc listy zawołuiące (*mandats d'amener*) a nawet listy aresztowne (*mandats d'arrets*) wydawać, i obwinionych examinować, lub indagacyą nakazać. Ten Proiekt został dekretowany.

Postanowiono także, iż Członki Dyrektoryatu nie mogą mieć mniey iak 30. lat, a głowni Agenci wykonawczego Dyrektoryatu także nie maią mieć mniey nad lat 50.

Na wczorayszey Sefsyi przy dalszey rewizyi Konstytucyi, dekretowano, iako zasadę, że Ciało prawodawcze iest nieustaiące, może iednak zostać odłożone. Niemniey postanowiono, że Kommifsya marynarki ma otrzymać zlecenie wszystkim tym zawiadywać, co tylko potrzebne iest do służby marynarki: tak w samym Państwie, iako nawet za granicą, w celu którym wszyscy w obcych kraiach będący Francuzcy Konsulowie z Kommifsyą wspomnioną maią korrespondować.

Z Vannes dnia 8. Sierpnia. Otrzymane w Quiberon przez Republikanow zwycięztwo zupełnie odmieniło tamtey okolicy postać. Mieszkańcy kraiowi gromadami wracaią się na łono Rzpltey. Jakoż rostropne prawidła wcale łatwo tam pokoy ziednaią. Kommifsye woienne urząd

swoy pełnią. W Vannes iuż ukończona iest prawie nie miła iey czynność. W czasie dni 4ch. 188. Emigrantow stracono, po odbytey inkwizycyi i dozwoleniu wszelkiey wolności do swey obrony.— Wielu znich przed śmiercią wołało, niech żyie Król — Niektórzy dosyć odwagi i wzgardy śmierci okazali, liczą tu 2,700. w niewoli Szuanow, a tego wieczora przybyć ma ieszcze do 1,500. iutro może osądzeni zostaną. Niewątpiemy, iż ci wydadzą swych dowódzcow, którzy zaburzenia po miastach czynili. Sombreuil miał publicznie powiedzieć, że go zwiedziono, gdy zapewnił Puysaye, że Departamenta położone między Oceanem i Paryżem były w Insurrekcyi i gotowały się maszerować do Paryża.

Wyiątek Publikacyi w Nantes.— Reprezentanci Ludu i Członki Deputacyi Ocalenia będący w extraordynaryinym Poselstwie przy armiach nadbrzeżnych Brest i Cherbourg do wszystkich Francuzow.

Obywatele! Dowiedzieliśmy się, że złośliwi i podli intryganci rozsieli pogłoskę między publicznością, którą usiłuią za prawdziwą udać, iakoby między woyskami Republikańskiemi z iedney, a między Szuanami w niewolą wziętemi równie iako i Emigrantami, z drugiey stony zaszła kapitulacya, mocą którey Rebellizanci nie wprzód oręż swoy złozyli, póki nieotrzymali przyrzeczenia, iż zbrodnia ich uydzie bez sprawiedliwey kary, winni przeto iesteśmy w oczach Publiczności zbić takowy fałsz potwarczy istotą prawdy. Republikanie czytaycie nasze Deklaracye do Kommissyi woyskowych, którym iest zlecono sądzić ieńcow, a wy wszyscy, którzy na próżno staracie się służyć Royalizmowi i przez obłąkane zaślepienie chcielibyście chętnie to zwycięztwo z swey kolei i pamięci wszystkich wygładzić, które iedynie było skutkiem odwagi naszych woysk nieustraszonych,

gniewaycie' się naysrodzey. żem okazał fałsz oczewisty przez was rozsianych pogłosek. W Nantes dnia 4. Sierpnia w roku 3cim Rzpltey.

(Podpisano) *Blad.*

Z *Hawre* nadeszła wiadomość, że okręt Amerykański *l'Astrèe* z ładunkiem 10,000. Cetnarów zboża spotkał się dnia 17. Lipca z Angielskim, który maiąc za podeyrzany ów płynący naprzeciwko siebie okręt, iako przeznaczony do Portu Francuzkiego, opanował go, i do *Dover* zaprowadził. W czasie, gdy Kapitan okrętowy wysiadł na ląd okazać swe pełnomocnictwo, pod ów czas *Williams* drugi Kapitan tegoż okrętu mniey ważąc niebespieczeństwo na które się naraził, i wielce szacuiąc przyiaźń, która te oba Narody ściśle wiąże, odważnie postanowił tak kosztowny ładunek przywrócić Rzpltey Francuzkiey. Jakoż odciął kotwice, i z okrętem spiesznie do *Havre* przypłynął. Skoro się Kommissarz marynarki Francuzkiey dowiedział o tym postępku pełnym odwagi, dopełnionym z naywiększym azardem i wystawieniem się na niebespieczeństwo, doniosł Deputacyi Ocalenia, która dała mu pełnomocnictwo zaszczycić Daniela *Williams* Imieniem Rzadu Francuzkiego Szpadą, a utracone liny i kotwice onemu powrócić kazała. Ta szpada oddana mu iest od Administratorow Portu w przytomności Konsula Amerykańskiego, i innych Officerow morskich. Na tey Szpadzie był napis: Danielowi *Williams* drugiemu Kapitanowi okrętu *l'Astrée* Rząd Francuzki winną wdzięczność oświadcza.

Z Havre de Grace pod datą 11. t. m. donoszą, że dnia 1go Anglicy z 3ma Fregatami, i 2ma Kuterami usiłowali tameczne Arsenały, i składy spalić. W nocy o godzinie 2giey usłyszał Schildwach ludzi idących do składow. Na zapytanie: Kto idzie? odpowiedziano, Obywatele. Szyldwach zadziwiony, iż w nocy ludzie

ſzli do składow zawałał na wartę, Anglicy uciekli na swe okręta. Zrana Reprezentant ludu *Fremienger*, i pierwsi z Municypalnych zszedłszy się na brzeg, znalezli różne materyały palne, które nieprzyiaciel zostawił.

Zawczora tuteyszy głowny Kościoł *de Notre Dame*, który był na Kościoł rozumu obrocony, znowu otwarty, wyczyszczony, i na nowo został poświęcony. Zgromadzenie ludzi w czasie tey uroczystości było niezmierne.

Deputacya Ocalenia posłała rozkaz, aby Generał *Kellermann* kommendę Włoskiey Armii złożył, a Generał *Scherer* obiął iego mieysce.

Deputowany *Reubell* Członek Deputacyi ocalenia odiechał żtąd do Bazylei. Poselstwo iego ściągać się ma do Negocyacyi pokoiu z Austryą, a nawet i z Anglią.

HOLLANDYA.

Z Hagi dnia 22. Sierpnia. Przeszłey ſoboty przybył tu dystyngwowany cudzoziemiec, mowią, że iest Prusak, we wtorek z rana odiechał ztąd, i od tego czasu zapewniaią Patryoci, że Dwór Berliński na nową Holenderską Konstytucyą zezwolił. Sprzedaż dóbr Sztathudera znowu wstrzymana, i mówią, że Szwedzki i Duński Posłowie imieniem ſwych Pryncypałow uczynili manifest. Francuzki Chargé d'Affaires przesłał generalnym Stanom następną notę, ktorą Pruskiey legacyi Sekretarz dnia 17. t. m. imieniem ſwego Króla mu podał.

Gdy zgromadzenie woyskowych Hollenderskich, które aktualnie było w Biskupstwie Osnabruckim, słusznie uwagę rządu Francuzkiego w teraźnieyszych okolicznościach na się ściągać może, tedy śpieszy niżey podpisany Panu Chargé d'Affaires Pincot urzędownie oświadczyć, co w ostatnich depeszach od Dworu ſwego odebrał.

Król Jmć Pruski zbroyne zgromadzenie woyskowych Hollenderskich w rzeczonym kraju nie-

inaczey uważa, tylko za nie exystuiące zupełnie, gdy w addycyonalney ugodzie traktatu w Bazylei zgodzono się dla spokoyności tey części Rzeszy Niemieckiey, aby linią neutralną była zasłoniona. A gdy taka uwaga w żaden sposob niedozwała prawideł tych zbiegłych zarówno ważne uważ ć, tedy Król Jmć Kommendantom woysk swoich, które w tamecznych miastach Garnizonami stoią, wydał rozkaz Hollenderskich dezerterow nie akceptować, i zarazem pisał do rządu w Osnabrucku i Hannowerze daiąc onymże poznać, że Król Jmć takowego przedsięwzięcia wewnętrz kraiu neutralnych linii dozwolić nie może, przeto radził niemiłym skutkom, które ztąd wyniknąć mogły co nayprędzey zapobiegać.

Niżey podpisany legacyi Sekretarz oświadcza Panu Chargé d'Affaires Pincot, z tey kommunikacyi taki krok uczynić, który on podług swego zdania za naylepszy sądzi dla wygładzenia szkodliwych wrażeń, któreby takowe zgromadzenie sprawić mogło. Podchlebia sobie, że ten Króla iego Pana postępek żadney wątpliwości względem szczerego żądania J. K. Mci niezostawuie, aby zapobiedz temu wszystkiemu, (przez tak dokładne, iako i prawne wykonanie Traktatem Bazyliyskim zaszłych związkow,) coby między Generalnemi Stany i Francuzką Rzeczą pospolitą, przywrócone dobre porozumienie zaburzyć mogło.

Bielefeld. Legacyi Sekretarz
J. K. M. Króla Pruskiego.

N I E M C Y.

Z Wiednia d. 13. *Sierpnia.* Zupełnie wszelkiey żywności do Magazynow tak w Czechach iako i w Morawii ustało wybieranie, tak dla obfitości wielkiey w tym roku żniwa, iakoteż, iż w tym punkcie żadnego nie ma podobieństwa do woyny dalszey. DODA-

DODATEK Do... Nru 70.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

W Sobotę d. 5. Września R. 1795.

z Warszawy.

Urządzenie względem przedaży od Zydow.

DEPARTAMENT POLICYI WARSZAW:

Przywodząc do exekucyi iak nayściśleyszey; Urządzenie przez JW. Generała *Buxhewdena* na dniu 1. miesiąca Sierpnia roku teraźnieyszego wydane. Wiadomo czyni komu o tym wiedzieć należy: iż żadnemu Kupcowi żydowskiemu, choćby i pozwolenie do przedawania towarow, w sklepie otwartym maiącemu nie będzie wolno, od daty ninieyszego Obwołania towarow po ulicach publicznych nosić, i domach bądź publicznych, bądź prywatnych przedawać, a to pod konfiskatą dopełniać mianą, przez Dozorców Biletow żydowskich, wszelkich towarow po ulicach do przedania noszonych, z którey konfiskaty Summa zebrana, iż w trzech częściach do kassy Policyiney, na utrzymanie Szpitala *Dzieciątka Jezus*, a w czwartey do kassy Konfraternii Kupieckiey oddana będzie. Także zakazuie się iak naymocniey, wszystkim Zydom Warszawskim, pod przykładnym ukaraniem, aby ludzi przechodzących do kupna towarow niezwoływali, oraz chcąc też Urządzenie przepisuiące, aby niewięcey Garkuchniarzy żydowskich w Warszawie znaydowało się, iak 60, a zaś na Pradze 20stu, a inne Garkuchnie, w większey liczbie otwarte, izby pozamykane były, nietylko za regestrem Kontrahentowi, takowych Garkuchniarzy opisuiącym

imie i nazwisko, ulice, numer i dom, w czyim znayduią się, podać sobie kontraktem zalecił, co dopełniono iuż zostało; ale nadto dla istotnego doyścia tey prawdy, oraz aby większa liczba, tychże Garkuchniarzy nad przepisaną, tak w Warszawie, iako i Pradze, nieznaydowała się, każdemu w szczególności Garkuchniarzowi, mieć zaświadczenie od Ur: Regenta Departamentu Policyi, z podpisem iego wydane, zaświadczaiące, iako należy do kontraktu Garkuchniarzy Warszawskich, lub Pragskich przepisał, i tego tylko za prawdziwego Garkuchniarza, uznawać Dozorcom zalecił, który takowe zaświadczenie istotnie sobie służące okaże. Takoż aby w dni święte i niedzielne, sklepow i szynkowniow po godzinie osmey nieotwierali, i nieszynkowali. Które to Obwołanie, tak przy Trombie ogłosić Publiczności po rogach ulic, iako też przez Gazety o tym uwiadomić zleca. Dan w Warszawie na Sessyi dnia 4. miesiąca Września 1795. roku.

Z Protokułu Departamentu Policyi Warszawskiey wypisano i wydano.

Michał Krajewski R. D. P. W.

Czytałem *Fiedorowicz.*

Z Lublina dnia 6. Sierpnia. Woyska Cesarskie konsystuiące w Chemłskim, całkiem ustąpiły i rozlokowały się około *Opola*, *Kazimierza* i *Jozefowa*, zostawiwszy tylko szczególnie dwie kompanie piechoty dla wyexekwowania nałożonych Furażow. Kommissoryat generalny naywyższy w tych dniach przenosi się z *Lublina* do *Opola*. Dywizya woysk Cesarskich stanęła w *Koźienicach*.

FRANCYA.

Z Paryża d. 19. *Sierpnia.* W *Strażburgu* więźniowie uroczystość 10. Sierpnia obchodząc, illuminowali swe więzienie z następuiącym napisem: Republikanie, którzy sami w okowach są wolni, poświęcaią ten fest Rycerzom 10. Sierpnia, którzy Tron obalili, a Rzpltą ugruntowali. Niech żyie Rzplta! Niech żyie Konwencya!

Obiaśnienie dane od Deputacyi względem prawa ściągaiącego się do Religii we Francyi.

Wielość rozmaitych zdarzeń, które kołacą nieszczęśliwą Europę, niedopuszcza nam wszystkich szczegułow umieszczać, a tym ieszcze mniey nad opisem ich rozciągłym zatrudniać się, opuścić atoli nie możem wiadomości choć po krótce następuiącey tu wyrazić, a ta się do wolności obrządków Religii we Francyi ściąga. Dla zrozomienia takowego układu, wiedzieć trzeba, iż Rząd Francuzki końcem uniknienia wielkich rozruchów, do których powodem było wywołanie Religii Katolickiey Rzymskiey we Francyi, teraz dozwolił zupełną wolność Nabożeństwa.— Do czego nim przyszło;

Genissieu, donosiciel Deputacyi Prawodawczey czyniąc w Konwencyi rapport o konfiskatach dóbr Xięży bądź wygnanych, bądź zamkniętych, rzekł: „Ministrowie obrządkow, niepowinni być karani iako Xięża, ale iako burzyciele publiczney spokoyności, ieśli popełnili realne zbrodnie i dowiedzione przeciwko wolności i prawom zamachy. Takowi są pewnie wrzędzie klassy generalney buntownikow, spiskowych i zdraycow. Lecz skoroby doniesiono, iakoby niedobremi obywatelami niektórzy byli, tacy bez przyzwoitego roztrząśnienia sprawy, niepowinni być potępiani. To pewna, że niektórzy z duchownych, wiele nabroili złego, ale nie idzie zatym, iżby wszystkich przeto wywiezio-

no, lub gdyby zawartych dobra konfiskowano, a to za ten, iak nazywaią występek tylko, że niechcieli wykonać wydaney przysięgi, którą im dawniey przepisała, tak zowiąca się Konstytucya Cywilna Duchowieństwa. Wyciągać pod przysięgą wyznania dodał i to, (a wielkie na te słowa dały się oklaski słyszeć) wyciągać koniecznie pod przysięgą wyznania od Obywatelów opinii politycznych, lub ściągaiących się do Religii iest to ſzczera tyrania. Moie myśli i opinie do mnie należą. Nikomum z nich rachunku zdawawać niepowinien, tylko ſamemu Bostwu. Sprawy tylko moie zewnętrzne do Rządu towarzystwa należą. Nie powinna władza takowa nic karać, tylko ſam opor, a odemnie innego wyciągać nie może posłuszeństwa, tylko należącego prawom. Przysięga wymagana od Xięży przez Zgromadzenie prawodawcze, wiecie iakie ſprawiła zaburzenie po między familiami, i takowy mus za fundament służył okropney, a dotąd ieszcze nieukończoney zupełnie Wandeyskiey woynie. Dekretowaliście wolność obrządkow, a iednak dla tey wolnosci pewne za rzecz przyzwoitą mniemaliście sami opisać prawidła, które są nieuchronnie do utrzymaniania teyże wolności potrzebne. Otoż dekret wasz zapadły dnia 3go Ventose (22. Jan:) byłby naygrawaiący się z lekkowierności biednych Obywatelów, gdybyście nieużyli skutecznych śrzodków przeciwko tym nie tolerantom, którzy wszystkim innym wolność obrządków dozwalaią, ſamym tylko bronią nabożeństwa Katolikom.

Takowy proiekt od *Geniſsieu* przyniesiony, z potrzebnemi, ieśli okoliczności wyciągać będą odmianami, umieścić Konwencya deklarowała w ſamym korpusie Aktu Konstytucyinego. Jednak zgodzili się powszechnie Reprezentanci wszyscy na prawdę od *Geniſsieux* podanych reflexyi, że Rząd nie ma mocy przymuszać przez konfiskaty

dóbr, lub inne kary, albo ścieśniać przez groźne deklaracye swe, opinii politycznych lub Religii Obywatelów, ieśliby takowey opiinii na iaw nieokazywali Obywatele przez zwierzchne dzieła iakiekolwiek przeciwne towarzystwu ludzkiemu, i spokoyności publiczney.

„Nad to iuż wiele mowiono o Xiężach i „Religii w tym Zgromadzeniu Prawodawczym, „(rzekł *Boissy d'Anglas*) Ja zawsze mówię i „twierdzić to będę, iż trzeba w cywilnym rzę„dzie uważać równie Xięży, iak wszystkich in„nych Obywatelów, i owszem należy ich bro„nić, ieśli są posłuszni prawom, ale skoro pod„nietą są do zamieszania w kraiu, sprawiedliwey „niegodzi się uchylać kary.„ Ten wyraz z wielkiemi był oklaskami przyięty.

A zatym równie Publiczność, iako i Konwencya deklarowały się wyraźnie przeciwko tey mniemaney *Konstytucyi Cywilney Duchowieństwa*, która tyle nieszczęśliwości skołataney przyniosła Francyi, a która pobudką a przynaymniey była pretextem tylu godnych i cnotliwych Obywatelów prześladowania.

Duchownym (rzekł Reprezentant *Taveaux*) przypisać wiele należy we Francyi nieszczęśliwych domowey woyny przypadkow, osobista iednak zbrodnia iednego lub kilku, nie może się nazwać charakterystycznym wszystkich i do stanu przywiązanym występkiem. Już niektórzy z takowych burzycielów spokoyności publiczney w zawarciu więzień pokutuią za swoie przestępstwa, iż poświęciwszy się do stanu cichości i łaskawości, rzucili się potym do związków dla Oyczyzny fatalnych wichrzycielów, i zniemi zkoiarzeni Państwo całe w przepaść ostatniey tylko co nie wtrącili zguby. Sławny Reprezentant *Camus* (*) osadzony w więzach opłakuie długą

(*) *Ten wysłany był od Konwencyi roku 1793. aby z trzema innemi Reprezentantami Generała*

niewolą błędy swe fatalne, gdy rozsiewał prześladowanie Katolików, i rozszerzał Syzmę, a gdy mniemał, iż Jansenizmowi naylepiey usłużŷ, skoro naymocniey rozkrzewi przeciwko Stolicy Rzymskiey nienawiść, przyłożył się wichrowatą swą zagorzałością do pomnożenia strasznych zakłóceń we Francyi.

Dla oddalenia więc pozostałych szczątków nienawiści ku wolnemu sprawowaniu obrządków Religii Katolickiey, wyszedł list cyrkularny od Deputacyi Prawodawczey, który tu umieszczamy.

Obywatele! Konwencya Narodowa dnia 11. Prairial (30. Maia.) roku teraźnieyszego wydała Dekret, którego celem iest zapewnić i ułatwić w nayprzyzwoitszy sposób wolność obrządków Religii między innemi artykułami tego dekretu, ieden zasługuie na szczególną uwagę, a ten się zawiera w tych słowach: Nikt sprawować nie może urzędu Ministra żadney Religii, póki nieuczyni aktu oswiadczenia przed Municypalnością mieyscową, że *posłusznym będzie prawom Rzpltey.* Co się tycze sposobu tey submissyi, Deputacya winna iest uczynić względem tego obiaśnienie, aby nie były czynione iakie trudności względem obrządku Religii, które chce Konwencya naywyraźniey zapewnić, iżby się nic tolerancyi przeciwnego niedziało. Trzeba i na to mieć wzgląd, że ta submissya nieściąga się cale do przeszłego czasu. A zatym kwestyi żadney nienależy czynić, ani examinu względem przeszłych czyichkolwiek opinii. Jedney

---

Dumouriera *w więzach do Paryża przyprowadził, lecz sam wzięty iest w niewolą przez tegoż* Domouriera *i z innemi razem wydany został Xciu de* Cobourg. *Dotąd iest w więzieniu Austryackim. Proponowana iest zamiana iego i innych na Królewnę córkę Ludwika XVI.*

tylko rzeczy wyciąga prawo, aby każdy uczynił submissyą zachowania praw Rzpltey. Gdy takowa będzie formalność dopełniona, Administrator przyimuiący submissyą niepowinien o żadną rzecz inną pytać, każdy examen dalszy względem iakichkolwiek innych okoliczności, byłoby to na złe używaniem powagi urzędowey. Co się tycze przyzwoitego sposobu, iakim tą deklaracya ma być kształtem przyimowana, rzecz nader iest prosta. Deklaracyą powinien odbierać Pisarz Municypalny w tey formie:

Dnia dzisieyszego stanął N.... i oświadczył, że chce sprawować Ministra Religii urząd pod imieniem N... w rozległości tego miasta, żądał oraz, aby mu wydany był akt iego submissyi prawom Rzpltey, którey to deklaracyi uczyniony akt stosowny iest do prawa 11. Prairial roku trzeciego.

W miastach zaś na wiele sekcyi podzielonych gdzie są różne deputacye cywilne, należy aby Sekretarze tych deputacyi przyimowali deklaracye. Dany będzie patent oświadczaiącemu się, aby mu służył do zabespieczeczenia się w swych działaniach.

Niepotrzeba więc tego obiaśniać, że Konstytucya dawnieysza cywilna Duchowieństwa nie iest już prawem Rzpltey.

A nad to w przypadku iakich zarzutow i zachodzących w tey mierze zatrudnień, stawcie sobie na pamięci zawsze to prawidło; Iż prawo coraz bardziey chce ubezpieczyć, i ułatwić wolne sprawowanie obrządkow Religii.

(Podpisano) *Laplaigne* Prezydent. *Lanjuinais*, *Pepin Soulignac*, *Vigneu*, *Azema*, *Bezard*, *Echasserieu*, *Dugue-d'Azé*, *Lovet de la Somme*.

HOLLANDYA.

Z Hagi dnia 21. *Sierpnia*. Dnia 18. stanęły nasze iuż 12. okręta woienne w Cat na kotwicach.

NIEMCY.

Z Wiednia d. 15. *Sierpnia.* General *Wurmser* wyiachał ztąd do woyska w *Brisgawii* stoiącego.

Z Hamburga dnia 14. *Sierpnia.* Wiadomości naypoźniey z Włoch nadesłane oznaymuią, że Pretendent miał wyiachać z *Werony*, i prosto się udać do *Genui*, aby tam Emigrantow wzbudził do odwagi.

General *de Vins* ze Sztabem swoim wyiachał z *Sawony* do *Final*, zkąd można wnosić, że się wkrótce można wielkiey w tamtych stronach batalii spodziewać.

Z Osnabruka dnia 16. *Sierpnia.* Zbieranie się tu żołnierzy Hollenderskich nabawiało trwogi obywatelow; alić rozproszone są wkrótce piorunami grożące chmury, owi żołnierze od wczorayszego dnia wynosić się zaczęli, a dziś o godzinie 7. imieniem Króla Pruskiego przy uderzeniu w kotły ogłoszono, iż w przeciągu 2ch godzin każdy z woyskowych Hollenderskich i Emigrantow Francuzkich powinien opuścić miasto. a ktoby po takowym terminie został, niech sam sobie przypisze, ieśli wzięty będzie przez Patrole Pruskie, i ieśli zaprowadzony zostanie do Państw Króla Pruskiego póki dalsza nienastąpi dyspozycya iak z nim postąpić każą.

Gdy się ten list pisze o godzinie 10. z rana, iuż tu ani Hollendra żadnego, ani Emigranta nie ma. Tak nagła iest odmiana pozorow, które nam obawiać się kazały niespokoyności. Króla Pruskiego czynność przywróciła tu bespieczeństwo.

Xżę Fryderyk *d' Orange* Syn Stadhudera dwie tylko godziny tu bawił, dnia 10. t. m. znowu do kwatery generalney woysk Angielskich powrócił do *Delmenhorst.*

List z *Bremy* pod datą dnia 15. donosi, że Xiążę *d' Orange* tamtędy przeieżdżał, zkąd prosto miał się udać do Berlina.